

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ**

**ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ**

Υμηττού 47-51, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584

( Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) [info@imkby.gr](mailto:info@imkby.gr)

Αριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/280

Έν Καισαριανῇ τῇ 7ῃ Μαρτίου 2008

### **ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 76η**

Πρός

τούς Πανοσιολογιωτάτους καί Αιδεσιμολογιωτάτους Πρεσβυτέρους

τόν Ἱεροκήρυκα καί τούς Ἐφημερίους

καί τούς Εὐλαβεστάτους Διακόνους

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί

χαίρετε ἐν Κυρίῳ

Εὐρισκόμενοι ἐνώπιον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἀπευθύνουμε τήν παροῦσα παραινετική καί προτρεπτική Ἐγκύκλιό μας κατά τό ἔθος γιά νά διεγείρουμε πρῶτα τούς ἑαυτούς μας σέ ἄσκησι καί σέ πνευματικό ἀγῶνα καί στή συνέχεια νά καλέσουμε τούς πιστούς νά εἰσέλθουν μέ προθυμία καί ἔνθεο ζῆλο στό “στάδιο τῶν ἀρετῶν”.

Οἱ σκέψεις μας θά ἐκτεθοῦν μέ βάση τό ἀφυπνιστικό καί πάντοτε ἐπίκαιρο σάλπισμα τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς πού μᾶς καλεῖ σέ πνευματική ἐγρήγορι :

*“Καί τοῦτο, εἰδότες τόν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι”*

(Πρός Ρωμαίους ιγ' 11).

*“Έγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός”* (Πρὸς Ἐφεσίους ε΄ 14).

Μέ τούς λόγους αὐτούς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς καλεῖ νά ἐγερθοῦμε καὶ νά ἀνανήψουμε ἀπὸ τὸν πνευματικό λήθαργο.

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός καλεῖ τούς μαθητές Του σέ ἐγρήγοροι γιὰ νά μὴν περιπέσουν σέ κατάστασι πνευματικοῦ ὕπνου καὶ νεκρώσεως τῆς ψυχῆς τους μέ τούς λόγους Του :

*“Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιοτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ’ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη”* (Λουκᾶ κα΄ 34).

Ἀπὸ τὸν λόγο αὐτό τοῦ Κυρίου μας συνάγεται, ὅτι οἱ ψυχές μας περιέρχονται σέ κατάστασι πνευματικοῦ λήθαργου, ἀδιαφορίας, ἀναισθησίας καὶ πνευματικῆς πορώσεως :

α) Ὅταν ζοῦμε σέ κραιπάλη καὶ μέθη. Αὐτό σημαίνει, ὅτι ἡ ἐπικίνδυνη αὐτὴ κατάστασι τῆς πνευματικῆς ναρκώσεως εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀχαλίνωτης ἐπιθυμίας πρὸς ἀπόλαυσι τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν τέρψεων ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἀμαρτίας.

β) Ἀπὸ τίς βιοτικές μέριμνες. Ἐντύπωσι προκαλεῖ ἡ ἐπισήμανσι αὐτὴ τοῦ Κυρίου μας πού ἐξισώνει ὡς πρὸς τίς συνέπειες στή πνευματικὴ ζωὴ μας τὴν ἀπόλαυσι τῶν ἡδονῶν ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἀμαρτίας μέ τὴν ζάλη πού προκαλοῦν οἱ βιοτικές μέριμνες.

Ἀπ’ αὐτὰ γίνεται κατανοητό, ὅτι τὸ ἐγερτήριο σάλπισμα τῆς Ἐκκλησίας ἀφορᾷ ὄχι μόνον σ’ αὐτές τίς ἡμέρες τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ σ’ ὁλόκληρη τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ψάλλεται αὐτές τίς ἡμέρες.

*“Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάστα, τί καθεύδεις ; Τὸ τέλος ἐγγίζει, καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι. Ἀνάνηψον οὖν, ἵνα φείσηταί σου Χριστός ὁ Θεός, ὁ πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν”* (Κοντάκιον τοῦ Μεγάλου Κανόνος).

Γιά νά ανανήψη πνευματικά ὁ ἄνθρωπος καί νά ἀποτινάξη τήν νάρκωσι τῆς ψυχῆς του πρέπει νά νεκρώσῃ τήν δύναμι τῆς ἁμαρτίας, μέ τήν ὁποία γεννιέται καί τήν ὁποία φέρει καί θά ἐνεργῇ στή ζωή του μέχρι τοῦ θανάτου του **πρόκειται γιά τήν συνέπεια** τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Αὐτή τήν ἰσχυρή ροπή, φορά πρὸς τήν ἁμαρτία ὀνομάζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος *ἕτερο νόμο* (Πρὸς Ρωμαίους ζ' 23).

Ἰδού πὼς περιγράφει αὐτή τήν πνευματικὴ κατάστασι ὁ θεηγόρος Ἀπόστολος :

*“Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου ; ”* (Πρὸς Ρωμαίους ζ' 22-24).

Αὐτὴ φθείρει τήν ψυχὴ μας κατὰ τὸν θεόπνευστο λόγο του “ *τά γὰρ ὁψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος* ” (Πρὸς Ρωμαίους στ' 23).

Ἡ νέκρωσι τῆς ἁμαρτίας εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο πού ἐνεργεῖται ἀφ' ἑνός ἀπὸ τό Ἅγιο Πνεῦμα ὅταν συμμετέχουμε συνειδητά καί ἀκατάγνωστα τὰ ἅγια μυστήρια καί ἀφ' ἑτέρου συντηρεῖται μέ τὸν προσωπικὸ πνευματικὸ ἀγῶνα μας. Αὐτές τίς ἀλήθειες τονίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφοντας :

α) “ *Ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν, συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν*

*οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ, ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ*” (Πρὸς Ρωμαίους στ’ 3-10).

Αὐτὴ ἡ νέκρωσις ὀφείλεται μὲν στὴν σταυρική θυσία καὶ τὴν ἔνδοξον ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

*“ Ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί ”* (Πρὸς Ρωμαίους η’ 3).

Βιοῦται δὲ ὅταν συμμετέχουμε στὴν ζωὴ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ τὰ ἅγια Μυστήρια. Τότε ἡ ἁμαρτία νεκρώνεται καὶ ἀπελευθερωνόμαστε ἀπ’ αὐτή.

Ὁ πιστὸς ποὺ ζεῖ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ συγχρόνως ζῇ καὶ ἐν Χριστῷ ἐνωμένος δηλαδή μέ τὸν Χριστό καὶ δι’ αὐτοῦ μέ τὸν Θεό κατὰ τὸν ἀποστολικό λόγο.

*“ Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ ”* (Πρὸς Κολοσσαεῖς γ’ 3).

Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ γιὰ νὰ συντηρηθεῖ ἀπαιτεῖ συνεχῇ ἀγῶνα γιὰ τὴν νέκρωσιν τῆς ἁμαρτίας. Γι’ αὐτό ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὑπενθυμίζει καὶ προτρέπει συνεχῶς καὶ ἐπιτακτικῶς :

α) *“Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς”* (Πρὸς Κολοσσαεῖς γ’ 5).

β) *“Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας ”* (Πρὸς Ἐφεσίους δ’ 22-24).

γ) *“Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ*

καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν ” (Πρὸς Κολοσσαεῖς γ' 8-10).

δ) “Ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην ” (Πρὸς Κορινθίους ε' 7).

ε) “Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν ” (Πρὸς Κορινθίους δ' 10-11).

**Αὐτός εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος μας κατὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἢ νέκρωσι τῆς ἀμαρτίας.** Γιά νά ἐπιτύχουμε αὐτό τόν σκοπὸ ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας θέτει στὴν διάθεσι μας ὅλα τὰ μέσα· τὴν προσευχή, τὴν πνευματικὴ μελέτη καὶ οἰκοδομή, τὴν νηστεία, τὴν ἐλεημοσύνη καὶ ἄλλα.

Στὴν συνέχεια θά ὑπενθυμίσουμε τίς ὁδηγίες ποὺ ἔχουμε δώσει στό παρελθόν γιὰ τὴν διακονία μας αὐτὴ τὴν περίοδο.

#### 1. Ἡ Θεία Λατρεία - Ἱερές Ἀκολουθίες.

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ εὐρίσκεται στό κέντρο καὶ στὴν κορυφὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς μας. Εἶναι περίοδος ἐκτενοῦς καὶ συντονισμένης προσευχῆς. Ἡ πολιορκούμενη ἀπὸ τίς ἀμαρτίες ψυχὴ μας στρέφεται πρὸς τόν Πανοικτίρμονα Κύριο μέ ἐμπιστοσύνη γιὰ νά ζητήσῃ προστασία καὶ βοήθεια ἀπὸ τοὺς ὁρατοὺς καὶ ἀοράτους ἐχθροὺς ποὺ τὴν ἀπειλοῦν. Σ' αὐτὴ τὴν ἀνάγκη ἀνταποκρινόμενη ἡ Ἐκκλησία ὀργάνωσε μέ ἐπιμέλεια τὸ πρόγραμμα τῆς προσευχῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος.

Γι' αὐτὸ αὐτὴ τὴν περίοδο τελοῦνται πολλές, πλούσιες καὶ ποικίλες Ἱερές Ἀκολουθίες, περισσότερες ἀπὸ κάθε ἄλλη περίοδο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

Ὁφείλετε νά τελῆτε ἀνελλιπῶς καὶ ἐπιμελῶς ὅλες τίς Ἱερές Ἀκολουθίες κατὰ τὴν παραδεδομένη τάξι τῆς Ἐκκλησίας μας.

**Ὑπενθυμίζουμε τὴν ἐντολὴ μας, ὅτι στίς τελούμενες καθημερινῶς Ἱερές Ἀκολουθίες, Ὁρθρινές καὶ Ἑσπερινές, συμμετέχουν ἀπαραιτήτως**

**ὅλοι οἱ Ἐφημέριοι, ἐκτός ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται σέ διατεταγμένη ὑπηρεσία.**

Καθ' ἐκάστη ἐβδομάδα θά τελοῦνται στίς ἐνορίες, οἱ προβλεπόμενες ἀπό τό «*Τυπικό*» Προηγιασμένες. Καθ' ἐκάστη Τετάρτη ἑσπερινή. Καθ' ἐκάστη Παρασκευή πρωινή. Ἐπειδή οἱ ἐνορίες μας ἔχουν πολλά σχολεῖα πού ζητοῦν νά ἐκκλησιασθοῦν οἱ μαθητές τους, διευκρινίζουμε, ὅτι ἀπό τό «*Τυπικό*» ἐπιτρέπεται νά τελοῦνται Προηγιασμένες καί τίς ἄλλες ἡμέρες τῆς Ἑβδομάδος, τηρουμένων κατὰ τὰ λοιπά τῶν γνωστῶν προϋποθέσεων.

Ὅμοίως δύνασθε νά τελῆτε διπλές Ἀκολουθίες τῶν *Χαιρετισμῶν* πρός ἐξυπηρέτησι τῶν ἡλικιωμένων, τῶν ἐργαζομένων καί τῶν σχολείων.

Ἐπισημαίνουμε, ὅτι ἀπό τό «*Τυπικό*» προβλέπεται τίς Κυριακές τῶν Νηστειῶν νά τελῆται ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἡ λειτουργία αὕτη ἐκφράζει μέ ἄριστο τρόπο τήν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας καί τό βίωμα τῆς πιστευούσης κοινότητος, πού προσφέρει τήν ἀναίμακτη θυσία. Τά νοήματά της ὑψηλά. Ἡ φράσις της τέλεια. Τό ὕφος της κατανυκτικό καί θεοπρεπές. Διδακτική καί ὁδηγοῦσα τίς ψυχές στό θρόνο τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Γι' αὐτό πρέπει νά τήν τελῆτε μέ κατάνυξι, ἱεροπρέπεια καί ἐπιμέλεια. Ὅμοίως καί τά ψαλτά μέρη της εἶναι μοναδικά. Οἱ ἱεροψάλτες πρέπει νά ψάλουν τά καθιερωμένα μέλη κατὰ τήν μουσική παράδοσι. Οἱ νεώτεροι ἐξασκηθῆτε στήν ἀνάγνωσι τῶν εὐχῶν ἀναγιγνώσκοντες αὐτές κατ' ἰδίαν πρὶν τελέσετε τήν θεία Λειτουργία.

Δέν θά παραλείψετε καθ' ἕκαστο Σάββατο νά τελῆτε τήν θεία Λειτουργία κατὰ τό πρόγραμμα.

## 2. Ἡ οἰκοδομή τοῦ λόγου

Στά κηρύγματά σας, στίς έσπερινές όμιλίες καί στό λοιπό πρόγραμμα πνευματικής οίκοδομής τών πιστών αύτών τών πανσέπτων ήμερών, συνιστοϋμε νά αναπτύσσετε θέματα πνευματικής ζωής, πού συμβάλλουν στην περαιτέρω καλλιέργεια τών πιστών καί στον πνευματικό καταρτισμό τους. Ή διδαχή μας όφείλει νά έχη ως τελικόν σκοπόν αύτόν, πού καί ό άπόστολος Παϋλος έθετε, πού πονοϋσε καί άγωνιοϋσε γιά τά πνευματικά παιδιά του «*ἀχρις οὔ μορφωθῇ Χριστός*» σ' αύτά (Πρός Γαλάτας δ'19).

Γιά τήν πνευματική οίκοδομή τών πιστών θά διανεμηθοϋν άπό τό παγκάρι δωρεάν διάφορα φυλλάδια, τά όποία προετοιμάσαμε γιά διάφορα θέματα τής πνευματικής ζωής μας, όπως αναφέρονται στό ύπ' άριθμόν πρωτοκόλλου Φ.1/4/254/3.3.2008 Έγκύκλιο Σημείωμά μας.

### 3. Ή ιερά έξομολόγησι.

Τήν περίοδο αύτή οί πιστοί προσέρχονται στό Μυστήριο τής Ίερᾶς Έξομολογήσεως, νά έξομολογηθοϋν. Ακόμη προσέρχονται σ' αύτό καί άλλοι άδελφοί μας γιά πρώτη φορά. Παρακαλοϋμε νά είσθε συνεπεΐς στό καθήκον αύτό καί νά τό άσκήτε συμφώνως πρός τίς προϋποθέσεις τής Έξομολογητικής καί τίς όδηγίες πού έχουμε δώσει στίς κατά καιρούς συνάξεις μας.

Όστόσο, ήδη σᾶς έχει κοινοποιηθεΐ τό Πρόγραμμα Έξομολογήσεως στίς ένορίες τοϋ Ίεροκήρυκος Αρχιμανδρίτου κ. Διονυσίου Σιφναίου καί παρακαλοϋμε νά τό ανακοινώσετε στους ένοριτες σας, ώστε όσοι θέλουν νά έξομολογηθοϋν νά γνωρίζουν γι' αύτή τήν δυνατότητα.

Ίδιαίτερη μέριμνα πρέπει νά έπιδείξετε γιά τήν έξομολόγησι τών νέων τών Κατηχητικῶν Σχολείων καί τών μαθητῶν τών Σχολείων.

### 4. Ή Έλεημοσύνη

Τὴν περίοδο τῶν Νηστειῶν οἱ πιστοὶ ἀσκοῦνται στὴν ἐλεημοσύνη, στὴν ὁποία ἀναφέρεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Στὴν ὀρθόδοξη παράδοσι ἡ νηστεία συνδυάζεται μέ τὴν ἐλεημοσύνη. Ἔτσι ἡ περίοδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς εἶναι καὶ περίοδος ἐλεημοσύνης. Ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται μέ τὰ χρήματα ἀπὸ τὴν οἰκονομία πού ἐπιβάλλουμε στὴν διαβίωσί μας μέ τὴν θέλησί μας.

α) Ὁ σοφὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προτρέπει τὸν πιστό νά φροντίζει νά μὴ ἀπουσιάζουν οἱ ἐλεημοσύνες ἀπὸ τὴν ζωὴ του· *«ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλιπέτωσάν σε»* (Παροιμιῶν γ'3).

β) Ὁ αὐτὸς σοφὸς διαπιστώνει τὴν δύναμι τῆς ἐλεημοσύνης ὅτι μ' αὐτὴ καθαρίζεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τίς ἁμαρτίες ὅτι· *«ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι»* (Παροιμιῶν ιε' 27α). Τό ἴδιο ἐπίσης τονίζει καὶ ὁ λόγος· *«Ἐλεημοσύνη ἐξιλάσεται ἁμαρτίας»* (Σοφίας Σειράχ γ'3 ).

γ) Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὑποδεικνύει στὸν πιστό νά μὴν ὀλιγοψυχῇ, νά μὴν χάνη δηλαδή τὸ θάρρος του καὶ τὴν διάθεσί του γιὰ προσευχὴ ὅπως ἐπίσης καὶ νά μὴν παραλείπη τὸ καθῆκον τῆς ἐλεημοσύνης *«μὴ ὀλιγοψυχῆσης ἐν τῇ προσευχῇ σου καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ παρίδης»* (Σοφίας Σειράχ ζ'10).

δ) Τὴν σημασία τῆς ἐλεημοσύνης στὴν πνευματικὴ ζωὴ μας ἐξαίρει τὸ χωρίο *«Ὁ ποιῶν ἐλεημοσύνην θυσιάζων αἰνέσεως»* (Σοφίας Σειράχ λε'2) μέ τὸ ὅποιο ἡ ἐλεημοσύνη ἐξισοῦται μέ θυσία εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεό.

ε'. Ὁ Τωβίτ συμβουλεύει τὸν υἱό του, ὅτι εἶναι *«ἀγαθὸν προσευχῇ μετὰ ἐλεημοσύνης»* (Τωβίτ ιβ'8) διότι *«ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ρύεται»* (Τωβίτ ιβ' 9).

ς'. Περὶ ἐλεημοσύνης ὠμίλησε καὶ ὁ Κύριός μας νομοθετῶν τὸν τρόπο τῆς ἀσκήσεώς της ἀπὸ τοὺς μαθητές Τους :

«Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν» (Ματθαίου ς'2).

Στούς διάφορους λόγους τους οἱ θεοφόροι πατέρες καὶ διδάσκαλοί μας προτρέπουν τοὺς πιστοὺς αὐτῇ τῇν περίοδο μαζί μέ τήν νηστεία νά ἀσκηθοῦν καί στήν ἐλεημοσύνη.

#### 5. Ὁ χῶρος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ.

Ὁ ἱερός ναός καί τό γενικώτερο κλίμα στίς ἱερές Ἀκολουθίες τῶν ἡμερῶν αὐτῶν πρέπει νά εἶναι κατάλληλα μέ τό κλίμα τῆς περιόδου καί ἀνάλογο μέ τό ἦθος τῶν πιστῶν. Ἡ κατάνυξι, ἡ ἱεροπρέπεια, ἡ σεμνότης συμβάλλουν καί ἐμπνέουν τοὺς πιστοὺς.

#### 6. Οἱ Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί.

Στήν Ἱερά Μητρόπολί μας θά τελεσθοῦν κατά τήν ἐκκλησιαστική τάξι οἱ ἕξι (6) Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί, τίς Κυριακές τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Μετά τόν Κατανυκτικό Ἑσπερινό θά ἀκολουθῇ ἡ καθιερωμένη ἑσπερινή ὁμιλία μας.

Τά θέματα τῶν ὁμιλιῶν μας κατά τοὺς Κατανυκτικούς Ἑσπερινούς τῆς περιόδου αὐτῆς θά εἶναι : *“ Οἱ ἕξι τελευταῖες ἡμέρες τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ”*.

Στούς Κατανυκτικούς Ἑσπερινούς θά εἴσθε ἅπαντες παρόντες. Θά λαμβάνουν μέρος οἱ καθοριζόμενοι Πρεσβύτεροι δι' ἕκαστον Κατανυκτικό Ἑσπερινό καί οἱ Διάκονοι. Ἐπίσης τοὺς Χορούς τῶν Ἱεροψαλτῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ θά πλαισιώνουν οἱ ἱεροψάλτες τῶν ἐνοριῶν μας, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νά προσέρχωνται σ' αὐτούς. Προσωπικῶς δέ, θά ἐνδιαφερθοῦμε νά διαπιστώσουμε, ποῖοι ἀπό τοὺς Ἱεροψάλτες ὑπακούουν

στήν Προϊσταμένη αὐτῶν Ἀρχή καί ποῖοι τήν ἀγνοοῦν. Γι' αὐτό πρέπει νά τοὺς ἐνημερώσετε ἐγκαίρως γι' αὐτή τήν ἐντολή μας.

Ἐξετυπώσαμε γιά τοὺς πιστοὺς τήν Ἀκολουθία ἐνός ἐκάστου Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ μέ περίληψι τῆς ὁμιλίας μας σέ ἰδιαίτερο φυλλάδιο, ὅπως καί κατά τὰ παρελθόντα ἔτη, τό ὁποῖο καί θά διανέμεται δωρεάν στοὺς πιστοὺς, προκειμένου νά διευκολυνθοῦν νά συμμετάσχουν στήν Ἀκολουθία καί νά ἀποκτοῦν τήν ὀρθόδοξο λειτουργική ἀγωγή.

Τέλος ὑπομινῆσκουμε, ὅτι ὀφείλετε καθ' ἐκάστη Κυριακή στήν Ἀπόλυσι τῆς θείας Λειτουργίας, νά ἀνακοινώσετε, ὅτι καθ' ἐκάστη Κυριακή τελεῖται στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό τοῦ ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς καί ὥρα 6 μ.μ. ἡ Ἀκολουθία τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ μέ χοροστασία μας καί ὁμιλία μας ἐπὶ θεμάτων πνευματικῆς οἰκοδομῆς.

Ἐξυπακούεται, ὅτι ἡ Ἀκολουθία τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ θά τελῇται στίς ἐνορίες κατά τό πρόγραμμα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καί δέν θά παραλείπεται μέ τό πρόσχημα, ὅτι τελεῖται στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό ἐπίσημα μέ τήν χοροστασία μας.

Κατά τόν πρῶτο Κατανυκτικό Ἑσπερινό τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται «Ἑσπερινός τῆς συγγνώμης», ὁ ἱερέας παρέχει στοὺς ἀδελφούς καί συλλειτουργοὺς του καί ἐν συνεχείᾳ καί τοὺς πιστοὺς τήν ἄφεσι γιά ὅσα τόν ἐστενοχώρησαν ἢ τόν ἀδίκησαν καί καλεῖ τοὺς πιστοὺς τό αὐτό νά πράξουν γι' αὐτόν καί μεταξύ τους.

#### 7. Τό Πρόγραμμα τῶν συμμετοχῶν μου.

Μέ τὰ ἐκδιδόμενα Ἐγκύκλια Σημειώματα μας ἀνακοινώσουμε τό Πρόγραμμα τῶν συμμετοχῶν μας στίς Ἱερές Ἀκολουθίες αὐτῆς τῆς περιόδου. Τόσο γιά τίς Προηγιασμένες ὅσο καί γιά τοὺς Χαιρετισμούς νά συμβουλευθῇτε τίς σχετικές τυπικές διατάξεις πού προβλέπουν τήν συμμετοχή σ' αὐτές Ἀρχιερέως.

Ἀδελφοί μου,

Ὁ Θεός μᾶς ἀξιώνει καί θέτει στήν διάθεσί μας τά σωστικά μέσα τῆς Χάριτός Του γιά νά προκόψουμε στήν ἀρετή καί νά τελειοποιηθοῦμε, νά ὠριμάσουμε τόσο μέχρι νά φθάσουμε *«εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»* (Πρὸς Ἐφεσίους δ'13).

Ἄς ἐπωφεληθοῦμε ἐμεῖς καί ἄς βοηθήσουμε καί τούς πιστούς μας.

Καλή Τεσσαρακοστή. Ὁ Θεός μαζί σας.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί εὐλογιῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ.